

Anna Mojsiej

"Integracja europejska", Zbigniew M.
Doliwa-Klepacki, Białystok 1999 :
[recenzja]

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis nr 2, 164-168

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE I OMÓWIENIA

ZBIGNIEW M. DOLIWA – KLEPACKI: *INTEGRACJA EUROPEJSKA*, WYDAWNICTWO TEMIDA 2, BIAŁYSTOK 1999, s. 551

W lutym bieżącego roku na rynku wydawniczym pojawiła się kolejna książka prof. Zbigniewa M. Doliwy – Klepackiego poświęcona problemom integracji pt. *Integracja Europejska*. Praca ta, jak stwierdził sam Autor „stanowi swego rodzaju propedeutykę do studiów nad procesami integracji gospodarczej, zachodzącymi w Europie po II wojnie światowej; jest kompendium podstawowych informacji o tych procesach w poszczególnych rejonach Europy. Takie były założenia Autora, które moim zdaniem udało się w pełni zrealizować.

Integracja Europejska podzielona jest na części – wstępną oraz trzy zasadnicze. Część wstępna poświęcona jest omówieniu genezy, pojęcia i historii międzynarodowej integracji gospodarczej – tak, by czytelnik mógł zdobyć bazę niezbędną dla lepszego zrozumienia mechanizmów współczesnej współpracy międzynarodowej państw. W zamyśle Autora książka jest kierowana przede wszystkim do studentów oraz innych osób, chcących przybliżyć sobie zagadnienia integracji, o których coraz głośniejsze zrobiło się w mediach w kontekście rozpoczęcia negocjacji z Unią Europejską, dla których jednak problematyka integracji jest zagadnieniem nowym, zupełnie nieznanym. Założenie to zaważyło na układzie treści oraz na zakresie szczegółowości podawanych informacji.

Najobszerniejsza część książki poświęcona została problematyce integracji w ramach Unii Europejskiej. Punktem wyjścia dla rozważań Autora (pierwszy rozdział tej części) stała się historia powstania Unii Europejskiej – począwszy od zawarcia tzw. Układu paryskiego powołującego do życia Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (CECA), poprzez tzw. traktaty rzymskie powołujące Europejską Wspólnotę Gospodarczą (EWG), przemianowaną później na Wspólnotę Europejską (WE) oraz Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (EURATOM) aż po tzw. traktat z Maastricht, będący podstawą utworzenia samej Unii Europejskiej.

Niewątpliwym walorem *Integracji Europejskiej* jest „filarowe” ujęcie problemów, tzn. zgodnie z systematyką traktatu z Maastricht, który wyróżnia trzy filary Unii Europejskiej – filar pierwszy, który stanowią trzy Wspólnoty, drugi – wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, trzeci

– wspólną politykę w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. Autor stara się być wierny przyjętej koncepcji przy omawianiu każdego z problemów dotyczących budowy i funkcjonowania Unii Europejskiej.

W rozdziale drugim pierwszej części książki Autor skupia się na zagadnieniu podstaw prawnych funkcjonowania poszczególnych filarów Unii Europejskiej, zwracając uwagę na różnice w źródłach prawa, szczególnie tzw. prawa wtórnego, czyli prawa tworzonego przez same organy Wspólnot i Unii Europejskiej, specyfikę tego prawa oraz na zasady stanowienia aktów prawa wtórnego. Czytelnik zainteresowany problematyką integracyjną może się w przystępny sposób dowiedzieć, jaki charakter mają akty unijne, w jaki sposób obowiązują na terenie państw członkowskich, jak uregulowano kwestie stosowania prawa w przypadkach kolizji norm unijnych i krajowych państw członkowskich.

Kolejną ciekawą i bardzo przejrzyste przedstawioną przez Autora kwestią, jest sposób stanowienia prawa wiążącego w ramach Unii Europejskiej. Należy pamiętać, iż na mocy traktatów będących podstawą funkcjonowania tej organizacji (podobnie jak i samych Wspólnot) państwa członkowskie przekazały jej część kompetencji suwerennych do stanowienia wiążących regulacji w określonych dziedzinach. Czytelnik może się zorientować, jak wyglądają mechanizmy tworzenia tych regulacji prawnych na szczeblu Unii Europejskiej. Szczególnie, że uwidacznia się tu znaczne ograniczenie krajowych władz legislacyjnych, a sama procedura wykazuje znaczną specyfikę w stosunku do procedur wewnątrzpaństwowych.

Rozdział trzeci omawianej części książki prof. Z. M. Doliwy – Klepackiego poświęcony został zagadnieniom członkostwa w Unii Europejskiej oraz stosunków zewnętrznych utrzymywanych przez tę organizację. Uważam, że z punktu widzenia Polski za szczególnie cenne należy uznać punkty poświęcone zasadom stowarzyszenia naszego kraju ze Wspólnotami Europejskimi (oraz ich realizacji), jak też perspektywie pełnego członkostwa w Unii Europejskiej. Autor, jak sam przyznaje, zajmuje się integracją od ponad trzydziestu lat, dlatego mechanizmy działania struktur integracyjnych są mu doskonale znane. Stąd tak wiele krytycznych uwag pod adresem zarówno polskich negocjatorów umów zawieranych ze Wspólnotami (i Unią), jak też i treści tych traktatów. Autor podkreśla, że samo zawarcie porozumień jest bardzo ważne, natomiast co do korzyści strony polskiej wynikających z ich kształtu – tutaj należałoby wykazać wiele powściągliwości. Gorąco polecam zapoznanie się z uwagami i ocenami prof. Z. M. Doliwy – Klepackiego wszystkim zainteresowanym integracją z Unią Europejską, wydaje się bowiem, iż świadomość społeczeń-

stwa polskiego odnośnie kosztów tego procesu (zarówno dla polskiej gospodarki, jak i samego społeczeństwa, szczególnie rolników) jest więcej niż niewielka.

Kolejny rozdział części pierwszej poświęcony został najważniejszym organom Unii Europejskiej. W ich omówieniu Autor przyjął jednolitą koncepcję – tzn. najpierw organy główne (skład, funkcje, sposób podejmowania decyzji), później zaś tzw. organy o statusie autonomicznym (określenie Autora, moim zdaniem bardzo trafne), czyli organy samodzielne, których nie można jednak zakwalifikować jako głównych i wreszcie – podstawowe organy pomocnicze oraz fundusze.

Następny rozdział poświęcony został omówieniu założeń integracyjnych w ramach poszczególnych filarów Unii Europejskiej oraz ich realizacji. Należy stwierdzić tutaj, iż ponieważ największe znaczenie gospodarcze uzyskała Wspólnota Europejska (dawna EWG), ta część zagadnień zasługuje na szczególnie wnikliwą uwagę. Autor w przystępny sposób omawia kolejne sfery tzw. rynku wewnętrznego oraz etapy tworzenia unii ekonomicznej i walutowej. Ze swej strony za szczególnie istotny uważam problem wspólnotowego rynku rolnego – będzie to bowiem jak się okazuje największy problem w negocjacjach w sprawie przyszłego członkostwa Polski w Unii Europejskiej. *Integracja Europejska* pozwala zainteresowanym zrozumieć podstawowe mechanizmy jego funkcjonowania, co daje obraz ogromnych różnic w traktowaniu problemów wsi i rolnictwa w Unii Europejskiej i w Polsce. Na uwagę w niniejszym rozdziale zasługują wreszcie zagadnienia dotyczące nowych sfer działalności Unii Europejskiej – wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz wspólnej polityki w zakresie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych.

Część poświęconą Unii Europejskiej kończy rozdział poświęcony polityce finansowej. Autor pokrótce przedstawia, sposób konstruowania i uchwalania budżetu Unii, źródła dochodów oraz wydatkowanie środków z tego budżetu.

Część pierwszą *Integracji Europejskiej* zamyka kalendarium ważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem i funkcjonowaniem Wspólnot Europejskich oraz Unii Europejskiej, które może być wielce pomocne Czytelnikowi w celu usystematyzowania faktów dotyczących procesów integracyjnych w obrębie wspomnianych organizacji.

Druga część omawianej książki poświęcona jest integracji w ramach innych europejskich ugrupowań integracyjnych. Autor pokrótce omawia tu integrację krajów Beneluksu, integrację krajów nordyckich, integrację w obrębie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), integrację państw Europy Środkowo-Wschodniej w ramach Grupy Wyszehradzkiej i Środkoeuropejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (CEFTA),

wreszcie Europejski Obszar Gospodarczy oraz załączki nowego ugrupowania integracyjnego w postaci wspólnoty Niepodległych Państw (WNP).

Po każdym rozdziale przedstawionych dotąd części *Integracji Europejskiej* umieszczone zostały wykazy polskojęzycznej bibliografii. Podano tu nie tylko pozycje ostatnio wydane, ale również wcześniejsze, pokazujące bogaty dorobek polskich naukowców (imponujący na tle innych państw Europy Środkowo-Wschodniej) w zakresie badań nad integracją gospodarczą.

Ostatnią część *Integracji europejskiej* stanowią dokumenty. Autor zdecydował umieścić tu najważniejsze akty prawne, do których sięgnąć powinni czytelnicy zainteresowani problematyką integracyjną: Traktat w sprawie utworzenia Unii Europejskiej (tzw. traktat z Maastricht) i Traktat w sprawie utworzenia Wspólnoty Europejskiej (dawnej EWG). Autor zrezygnował z dołączenia do tej grupy Układu Europejskiego ustanawiającego stowarzyszenie między Rzeczpospolitą Polską z jednej strony a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi z drugiej strony, poprzestając jedynie na omówieniu zasad stowarzyszenia i ich realizacji w rozdziale trzecim części drugiej. W zamyśle Autora było natomiast udostępnienie czytelnikowi podsumowań i wniosków z opinii Komisji Europejskiej dotyczącej wniosku Polski o członkostwo w Unii Europejskiej. Niestety, dokument ten „umknął” z treści książki w trakcie procesu wydawniczego. A szkoda.

Integrację europejską kończy indeks pojęć, nazw i skrótów – bardzo pomocny czytelnikowi zainteresowanemu konkretnym tematem. Umożliwia szybkie odnalezienie w treści książki potrzebnych informacji oraz zorientowanie się, z jakimi innymi problemami wiąże się dane zagadnienie.

Reasumując – uważam, że należy uznać *Integrację Europejską* za cenną pozycję na branżowym rynku wydawniczym. Zgodnie z zapowiedzią Autora, stanowi kompleksowe ujęcie podstawowych kwestii z zakresu problematyki integracji europejskiej. Co ważne, prof. Z. M. Doliwa - Klepacki (w przeciwieństwie do wielu innych Autorów pozycji o tematyce integracyjnej) posługuje się bardzo przystępnym językiem, pamiętając, że pisze nie dla fachowców, którym doskonale znane są zagadnienia, które porusza, ale dla osób, które stykają się z nimi po raz pierwszy. Gorąco polecam pozycję będącą przedmiotem niniejszego omówienia jako źródło bazowych informacji odnośnie tematu, który sugeruje już sam jej tytuł.

Wydaje mi się, że w sytuacji postępującego procesu integracji Polski z Unią Europejską warto, aby jak najszersze kręgi naszego społeczeństwa, a już w szczególności studenci, którzy stanowiąc będą w znacznej mierze

przyszłe elity decyzyjne, zdawali sobie sprawę z tego, co w praktyce oznacza owa „integracja”.

Recenzja: Anna Mojsiej

B. KLEPACKI: PODSTAWY ORGANIZACJI I ZARZĄDZANIA; OSTROWIEC ŚW. 1999, s.235

Jedną z miar rozwoju ośrodków akademickich jest ich zdolność do opracowywania i publikowania pomocy dydaktycznych dla studentów. Jest to szczególnie ważne dla młodych uczelni takich, jak Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim. Z satysfakcją można stwierdzić, że pomimo zaledwie trzyletniego okresu istnienia uczelni staraniem Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości ukazało się kilka opracowań o charakterze podręcznikowym autorstwa pracowników naukowych tej uczelni.

W marcu 1999 roku na rynku wydawniczym ukazało się opracowanie profesora Bogdana Klepackiego pod tytułem „Podstawy organizacji i zarządzania”. Podręcznik został przygotowany na bazie wykładów prowadzonych przez autora na drugim roku studiów na kierunku Ekonomia. Można więc stwierdzić, że zakres tematyki i sposób jej zaprezentowania został w znacznym stopniu „przetestowany” na zajęciach dydaktycznych.

Opracowanie, zgodnie ze swoim tytułem prezentuje w skrótovej formie ważniejsze problemy organizacji i zarządzania, które mogą być rozwijane na dalszych etapach studiów. Autor w sposób zwięzły i przystępny dla młodych adeptów zarządzania przedstawił pojęcia oraz zasady obowiązujące w organizacji i zarządzaniu, role pełnione przez kierowników, a także rodzaje przedsiębiorstw funkcjonujących w gospodarce.

Dla lepszego poznania ewolucji spojrzenia na zarządzanie autor przedstawił – w ujęciu historycznym - rozwój nauki organizacji i zarządzania, rozpoczynając od podejścia klasycznego, poprzez behawioralne, ilościowe, aż po spojrzenie integrujące. Zaprezentował także najnowsze podejście do organizacji i zarządzania, w tym reengineering, benchmarking oraz marketing wewnętrzny.

Ważną częścią pracy jest prezentacja funkcji zarządzania, a mianowicie planowania, organizowania, motywowania i kontrolowania. Autor zwięzłe wyjaśnił zasady dotyczące każdej z tych funkcji.

W podręczniku dużo uwagi poświęcono technikom zarządzania stosowanym przez menedżerów. W sposób przystępny przedstawiono zarządzanie przez wyjątki, przez cele, zarządzanie ofensywne, zarządzanie